

Head sõbrad!

"Auvõlg" on üks sageli kasutat ja pea sama sageli sisutu sõna, seda eriti, kui – nagu vanasõna ütleb – võlg on võõra oma.

Eesti Rahva muuseum aga on meie oma. Oma idee ja sisugagi, sest tema kogud koosnevad me enda rahva omaalgatusena kogutud asjadest, esemetest ja ka loomingust.

Ka Eesti Rahva Muuseumi oma maja rajamise idee on piinlikult vana, arvestades, et sellega tuldi välja juba eelmise sajandi alguses. Seega on ta vanem kui meie riik. Aga idee pole võõra, vaid me endi oma, meie ja meie ajaloo suurkujude oma.

See on sada kuus, või ehk isegi enam aastat vana unistus, aga muuseum pole ikka leidnud seda väarikat kodu, kus me rahvuskultuur oleks meile kõigile kättesaadav. Ent täna astume ühe pika sammu teostamiseks ideed, mille taga juba viis põlve tagasi seisid me rahva kaugesse tulevikku vaatavad suurkujud: Jakob Hurt ning kõik need, kes tema elutööle toetudes, tema mälestuseks kogunedes panid jaanuaris 1907 Eesti Rahva Muuseumi idee aluse – teiste seas Jaan Tõnisson, Villem Reiman, Oskar Kallas, Kristjan Raud ja Matthias Johann Eisen.

Ent mitte ainult nemad ei seisnud muuseumi taga. Nagu Laulupidu, nagu Aleksandrikool, nagu me rahvusvärvid, nagu Estonia ja Vanemuise teatrid, nagu meie iseseisvuski, sündis Eesti Rahva Muuseum me enda tahtest. Me enda tahtest mõista, kust me tulime, kes me oleme.

Villem Reiman kirjutas "Postimehes" aprillis 1909 seoses Eest Rahva Muuseumi loomisega, et muuseum "peab rahvatööks, rahva oma ettevõtteks saama, mida rahvas ise edasi kannab". Ja nii saigi. Eesti rahvas mõistis, kui oluline on omaenda muuseum. Sestap kogusid me esivanemad oma vara oma kodudest, taludest, pööningutest ja aidadest, ja annetasid selle Muuseumi tarvis. Nemad uskusid Muuseumisse, nemad mõistsid, kui oluline ta on, et me saaksime tulevikus aru, kes me oleme. Nad tegid seda aimamata, kui palju Eesti järgmise sajandi jooksul muutub.

Viis põlve hiljem oleme oma moderniseeritud ja linnastunud maailmas, teistkordses iseseisvuses ja digiajastul nii kaugel tollest tuhandete aastate pikkusest metsa-, mere- ja maaelust, et me õieti ei saagi aru, miks me oleme sellised, nagu me oleme. Ent selleks, et mõista, kes me oleme ja miks me just sellised oleme, peame teadma, kes me kunagi olime. Kas või selleks, et mõista me kaasaegset luulet, nagu need Jaan Kaplinski read:

neil olid pikad kirjud vööd
ja pikameelne regivärss
nad tegid veel ka tohutööd
nagu näiteks torbik ja märss

Et me iPadi ajastul mõistaks, kuidas kunagi oli. Et me teaksime, mis olid ja kuidas nägid välja kasetohust torbik ja märss. Et meil oleks ulatuslik kogu nii regivärssidest kui vöödest. Ning et saja aasta pärast mõistaksid me järeltulijad siia tülles, kuidas me ise elasime siis, kui me selle nurgakivi siia aetasime, Volbriööl, aastal 2013.

Head sõbrad,

Samal aastal, kui tuldi välja Eesti Rahva Muuseumi ideega, pandi nurgakivi Suomen Kansallismuseo Helsingis. Aasta hiljem avati Stockholmis Nordiska Museet

'le

. Võrreldes oma Põhjala naabritega oleme oma rahvamuuseumile kodu ehitamisega pisut hiljaks jäänud, aga ma usun, et täna astume tubli sammu neile lähemale.

Sõja ja okupatsiooni ajal läks meil palju kaduma, teiste seas küüditati ja tapeti Eesti Rahva Muuseumi juhataja, Dr. Ferdinand Linnus. Viiekümne aasta pikkuse okupatsiooni ajal tegid eesti etnograafid kõik, mis võimalik, et meil Eesti Rahva Muuseumi idee ei kustuks. Ja siin peame eriti tänulikud olema Harri Moorale, Aleksei Petersonile, Ants Viiresele ja Jüri Linnusele, ja paljudele, paljudele teistele, kes tagakiusamise ja Nõukogude võimu tõrksuse kiuste hoidsid elus me rahva muuseumi ideed. Tänu väärivad ka Tõnis Lukas, Jaanus Plaat ja Krista Aru, kes on kodu rajamise unistust läbi vabaduse aastate tänaseni edasi viinud.

Täna siin Raadil me võime tõepoolest tasuda selle auvõla. See on auvõlg meile endile, me enda rahvale – see, mida me võlgneme iseendale.

Tänan.

Lisaks on mul hea meel täiendada Eesti Rahva Muuseumi kogu Eesti riigi 95. sünnipäeval Eesti Pressifotograafide Liidu poolt korraldet ühispildistamise 7617 pildiga, mis talletavad järeltulevatele põlvetele seda 24. veebruari. Hetked ja päevad, siis aastad ja sajandid loovad lõpuks meie loo. Eesti loo, mille hoidmiseks ja jutustamiseks me ehitamegi selle muuseumi.